

Myšlenka - složitost, roviny: 4. od předmětu k ne-předmětu

Nejen slova, ale i myšlenky mají své nepředmětné intence (konotace), a to bez ohledu na to, zda myslící o tom ví či neví. Fakticky všichni s nepředmětnými konotacemi jako v promlouvání a rozmluvě, tak ve vlastním myšlení pracujeme. To pak znamená, že náležitě porozumět nějaké filosofické myšlence předpokládá i pochopení oněch nepředmětných momentů této myšlenky. Heidegger (z docela odlišných předpokladů) mluví např. o tom, jak pro pochopení myslitele (konkrétně Aristotela) je zapotřebí ho „překonat, a to nikoli směrem kupředu, ve směru pokroku, nýbrž ve směru zpátky, ve směru původnějšího odhalení toho, co Aristotelés uchopil“ (7197, s. 69). A pokračuje: jde o „toto zpětné překonávání je v sobě zároveň úsilí, jímž se opět dostáváme ke skutečnosti, která v pojmech, pro tradici odumřelých, tajně vládne“ (tamtéž). Toto „tajně vládnoucí“, tj. moc, která se neoprosazuje silou, ale apelem, je čímśi, co přichází také k nám, když pochopíme velkého autora. Napadá mi, že to je cosi podobného jako při reprodukci hudebního díla: rozhodující je to, co (jako hudební nápad nebo spíše skrze takový nápad) oslovilo skladatele, který reagoval tím, že napsal partituru. Každý, kdo umí hrát, ji může nějak „přehrát“ a „zahrát“, ale pouze ten, kdo pochopil, nač svým artefaktem (notovým zápisem) reagoval skladatel, je schopen se dát do služby nikoli autora, nýbrž díla samého a vposledu toho, co je v jeho „počátcích“, v tom, co není lidským dílem, nýbrž co takové dílo vyprovokovalo svým tichým, pro okolí skrytým, ale vlastně nesmírně mocným apelem, výzvou, kterou nebylo ve skladatelově moci odmítnout, nedbat jí nebo ji zapomenout.

(Písek, 030822-4.)